

พระราชบัญญัติ โรงงาน

พุทธศักราช ๒๔๘๒

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐)

อาทิตย์ ทิพอาภา

พล. ต. เจ้าพระยาพิชเชนทวิโยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

• เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรควบคุมโรงงาน เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ รักษาความปลอดภัย ความ ผาสุกและอนามัย

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย คำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ โรงงาน พุทธศักราช ๒๕๕๒”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และจะใช้พระราชบัญญัตินี้ บังคับแก่โรงงานชนิดใดเฉพาะท้องถิ่นใด ให้ประกาศโดย พระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“โรงงาน” หมายความว่า สถานที่เพื่อประโยชน์ใน การค้าที่ระบุไว้ต่อไปนี้

๑. โรงงานสีข้าวโดยใช้เครื่องจักร
๒. โรงงานเลื่อยไม้โดยใช้เครื่องจักร
๓. โรงงานทำน้ำแข็ง

๔. โรงงานทำเครื่องแก้ว
๕. โรงงานทำไม้ขีดไฟ
๖. โรงงานพิมพ์หนังสือโดยใช้เครื่องจักร
๗. โรงงานทำเครื่องดัดลม
๘. โรงงานกลั่นหรือหีบน้ำมันจากพืช ซึ่งใช้คนทำงาน เป็นปกติตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป
๙. โรงงานย้อมผ้า ซึ่งใช้คนทำงาน เป็นปกติตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป
๑๐. โรงงานฟอกหนัง ซึ่งใช้คนทำงานเป็นปกติตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป
๑๑. โรงงานทำสบู่ ซึ่งใช้คนทำงานเป็นปกติตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป
๑๒. โรงงานทอผ้าที่ใช้ก็เป็นปกติตั้งแต่ห้าขึ้นไป
๑๓. โรงงานหลอม หล่อ หรือกลึงโลหะ นอกจากเงิน ทอง นาก หรือทองคำขาว
๑๔. โรงงานต่อหรือซ่อมรถยนต์หรือเรือกลไฟ หรือเรือที่จะใช้เป็นเรือยนต์หรือเรือกลไฟ
๑๕. โรงงานต่อตัวถังรถยนต์
๑๖. โรงงานแก้หรือซ่อมเครื่องจักร

๑๗. โรงงาน อย่าง อื่น ซึ่ง จะ ได้ ระบุ ไว้ โดย พระ ราช กฤษฎีกา

“การขยายโรงงาน” หมายความว่า การขยายตาม ความที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

“ผู้จัดการ” หมายความว่า บุคคลที่เจ้าของโรงงาน แต่งตั้ง หรือมอบหมายหน้าที่ให้จัดการดูแลกิจการทั่วไป ในโรงงาน จะเป็นบุคคลคนเดียวหรือหลายคนก็ตาม ถ้า โรงงานใดไม่มีผู้จัดการ ให้ถือว่า เจ้าของโรงงานเป็นผู้ จัดการด้วย

“เครื่องจักร” หมายความว่า เครื่องซึ่งประกอบด้วยส่วน หลายชั้นสำหรับใช้เปลี่ยนแปลงแรงหรือการเคลื่อนที่ ด้วย กำลังน้ำ ไอน้ำ เชื้อเพลิง ลมหรือไฟฟ้า อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน และให้หมายความรวมถึงเครื่องที่ ทำงานสนองกัน และสิ่งที่ประกอบเช่น สายพาน เพลา เป็นต้น

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้มีหน้าที่รักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคลซึ่งรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งให้ทำหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ โรงงานอย่างอื่นตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้จะต้องเป็นสถานที่ที่ท่า เปลี่ยนแปลง ซ่อมแซม ตกแต่ง ทำให้สำเร็จ ทำให้สะอาด ล้าง ทำให้แตกทำลาย หรือทำโดยประการอื่น ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการค้า โดยใช้เครื่องจักร ถ้ามิได้ใช้เครื่องจักร จะเพื่อประโยชน์ในการค้าหรือไม่ก็ตาม สภาพของงานอาจก่อให้เกิดการระเบิด พิษ ควัน กลิ่นไอ หรือภัยอื่นใด ซึ่งน่าจะเป็นอันตรายแก่อนามัย หรือกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกของบุคคล

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเฉพาะโรงงานของเอกชน ของห้างหุ้นส่วน หรือของบริษัท

มาตรา ๖ ห้ามมิให้บุคคลใดตั้งหรือขยายโรงงานก่อนได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี

มาตรา ๗ บุคคลใดประสงค์จะตั้งหรือขยายโรงงาน ให้ทำคำขอสองฉบับตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร อาจมีคำสั่งให้ผู้ขอส่งแผนผังแสดงบริเวณของโรงงานหรือแบบก่อสร้างพร้อม

วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ หน้า ๑๓๕๗

ด้วยรายการหรือแบบแสดงที่ติดตั้งเครื่องจักร พร้อมด้วยรายการแสดงจำนวนและชนิดของเครื่องจักร อย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งหมดก็ได้

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันยื่นคำขอ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้เลื่อนไปได้ตามสมควร แต่ต้องแจ้งการเลื่อนให้ผู้ขอทราบภายในกำหนดนั้น

รัฐมนตรีอาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ลงในใบอนุญาตตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ความปลอดภัยหรืออนามัยของบุคคล

มาตรา ๙ เมื่อโรงงานใดพร้อมที่จะเปิดดำเนินการได้แล้ว ให้เจ้าของโรงงานแจ้งเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อตรวจเสียก่อน ถ้าปรากฏว่าโรงงานนั้นถูกต้องตามที่รับอนุญาต กับทั้งถูกต้องตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีได้ระบุไว้ในใบอนุญาต ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสืออนุญาตให้เปิดดำเนินการได้ ถ้าปรากฏว่าโรงงานนั้นยังไม่ถูกต้องตามที่กล่าวมาแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งให้แก้ไขให้เรียบร้อย

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสืออนุญาต หรือมีคำสั่งให้แก้ไขตามความในวรรคก่อนภายในกำหนดสามสัปดาห์ นับแต่วันที่ได้รับหนังสือขอให้ตรวจ

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งให้แก้ไข เจ้าของโรงงานอาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อรัฐมนตรี โดยยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันรับคำสั่ง คำสั่งของรัฐมนตรีให้ ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๑๐ ผู้จัดการต้องรักษาโรงงานและบริเวณโรงงานให้สะอาดถูกต้องตามหลักอนามัย

มาตรา ๑๑ โรงงานชนิดที่ใช้เครื่องจักร ๆ นั้นต้องมีสภาพอันมั่นคงแข็งแรงเหมาะกับการใช้สอยสำหรับการทำงานที่ประกอบ ห้ามมิให้เจ้าของโรงงานใช้เครื่องจักรที่ชำรุดบกพร่องอันเป็นที่น่าเกรงขามอันตราย กับทั้งต้องหาวิธีป้องกันอุบัติเหตุ เช่น กันคอกกรั่ว หรือมีเครื่อง กันอย่างอื่นสำหรับเครื่องจักร หม้อน้ำ และอื่น ๆ อีกด้วยตามสมควร

วัตถุอันอันเป็นสื่อส่งกำลังแรงในโรงงาน และเครื่องมือต่าง ๆ ต้องอยู่ในสภาพอันปลอดภัย

มาตรา ๑๒ เจ้าของโรงงานต้องจัดให้ โรงงานมีประตูให้พอกับจำนวนคนในโรงงานที่จะหลบหนีภัยออกไปได้ทันทีทั้งที่เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น

มาตรา ๑๓ โรงงานใดประกอบการงานโดยต้องใช้วัตถุที่มีพิษ เช่น ตะกั่ว สารหนู ฟอสฟอรัส หรืออื่นๆ ที่อาจให้โทษต่อร่างกายหรือชีวิตบุคคล หรือ ประดิษฐวัตถุของอันประกอบด้วยวัตถุซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น การทำดอกไม้เพลิงหรือวัตถุระเบิด เป็นต้น ผู้จัดการต้องจัดการป้องกันของที่มีพิษหรือของที่อาจก่อให้เกิดอันตรายนั้น ๆ ให้เป็นที่ปลอดภัย

มาตรา ๑๔ ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า ได้มีการละเมิดต่อมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๓ ขึ้นในโรงงานใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำคำสั่งเป็นหนังสือ ให้เจ้าของหรือผู้จัดการแห่งโรงงานนั้น แล้วแต่กรณี เปลี่ยนแปลงหรือซ่อมแซม หรือจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่ง เพื่อมิให้มีการละเมิดเช่นนั้นต่อไป ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า การละเมิดนั้น ใกล้เคียงต่อการที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่

เล่ม ๕๖ หน้า ๑๕๐๐ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๒

ร่างกายชีวิตหรืออนามัยของบุคคล ที่มีอำนาจที่จะทำคำสั่ง
เป็นหนังสือให้เจ้าของโรงงานหยุดงานทั้งหมด หรือแต่
บางส่วนเสียชั่วคราว จนกว่าจะได้เปลี่ยนแปลง หรือ
ซ่อมแซมหรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดให้การละเมิดนั้นหมด
ไป

ผู้รับคำสั่งตามความในวรรคก่อนอาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อ
รัฐมนตรี โดยยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเจ็ดวัน
นับแต่วันรับคำสั่ง รัฐมนตรีสั่งอย่างไร ให้ถือเป็นที่สุด
อย่างไรก็ดี คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้หยุดงานนั้น
กรณีจะมีอุทธรณ์หรือไม่ก็ตาม ให้ผู้รับคำสั่งปฏิบัติตามทันที

มาตรา ๑๕ โรงงานใดหยุดไม่ทำงานเกินกว่าสามสัปดาห์
ก็ดี หรือเปิดทำงานใหม่ภายหลังที่ได้ปิดมาเป็นเวลาเกิน
กว่าสามสัปดาห์ก็ดี ให้ผู้จัดการแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่ทราบภายในกำหนดสัปดาห์วัน นับแต่วันที่ปิดมา
ครบสามสัปดาห์ หรือแต่วันที่เปิดทำงานใหม่ แล้วแต่กรณี

ถ้ามีการเปลี่ยนเจ้าของโรงงานหรือผู้จัดการ ให้เจ้าของ
โรงงานใหม่หรือผู้จัดการใหม่ แล้วแต่กรณี แจ้งเป็นหนังสือ
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในกำหนดสัปดาห์วันนับแต่วัน
เปลี่ยน .

วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ หน้า ๑๕๐๑

มาตรา ๑๖ เมื่อมีอุบัติเหตุใดๆ อันเนื่องจากการประกอบ
กิจการเกิดขึ้นในโรงงานหรือในบริเวณโรงงาน ถ้าอุบัติเหตุ
นั้นเป็นเหตุให้บุคคลถึงแก่ความตายก็ดี หรือป่วยเจ็บซึ่ง
ภายหลังเจ็ดสิบสองชั่วโมงแล้ว ยังไม่สามารถทำงานใน
หน้าที่เดิมได้ ก็ดี หรือเป็นเหตุให้ โรงงานนั้นไม่สามารถ
ประกอบกิจการตามปกติตั้งแต่เจ็ดวันขึ้นไปก็ดี ผู้จัดการ
ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยด่วน

มาตรา ๑๗ เพื่อที่จะดูว่าเจ้าของโรงงานหรือผู้จัดการได้
ปฏิบัติตามข้อกำหนดพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่
มีอำนาจเข้าไปตรวจโรงงานได้ ในระหว่างเวลาทำงานตามปกติ
ของโรงงาน ผู้จัดการต้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา ๑๘ ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีเหตุผลสมควร
สงสัยว่าในสถานที่ใดมีโรงงานตั้งขึ้นโดยมิได้รับอนุญาตตาม
พระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปตรวจ
สถานที่นั้นได้

มาตรา ๑๙ ผู้ใดตั้งหรือขยายโรงงานก่อนได้รับใบอนุญาต
ตามความในมาตรา ๖ ก็ดี หรือเปิดโรงงานโดยมิได้รับหนังสือ

เล่ม ๕๖ หน้า ๑๔๐๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๘๒

อนุญาตตามความในมาตรา ๕ กัตถ์ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินพันบาทหรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ และให้ศาลสั่งให้โรงงานนั้นหยุดทำงานเสียตลอดเวลาที่เจ้าของโรงงานยังมีได้รับใบอนุญาต หรือหนังสืออนุญาตแล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๐ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามความในมาตรา ๑๔ กัตถ์ หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๒ (๓) กัตถ์ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาทหรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ และเมื่อโจทก์ร้องขอ ศาลจะสั่งให้ โรงงานนั้นหยุดทำงานเสียจนกว่า เจ้าของโรงงานจะได้ ปฏิบัติตามคำสั่งหรือตามความในกฎกระทรวงก็ได้

มาตรา ๒๑ เจ้าของโรงงานหรือผู้จัดการ แล้วแต่กรณี ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๒ (๒) มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

มาตรา ๒๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจแต่งตั้ง

และกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา และมีอำนาจออกกฎกระทรวง

(๑) กำหนดเขตที่ ในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดมิให้ตั้งโรงงาน
ชนิดหนึ่งชนิดใดที่ระบุดังตามพระราชบัญญัตินี้ขึ้นใหม่ แม้
ถึงว่าพระราชบัญญัตินี้จะยังมีได้ ใช้อย่างกับแก่โรงงานชนิดนั้น
ในท้องที่ใดก็ดี

(๒) กำหนดวิธีการระบายอากาศเสีย สิ่งที่มีพิษ แก๊ส
ถ่าน น้ำหรือสิ่งโสโครก วิธีการปิดกวาด หรือเก็บไปซึ่งสิ่ง
ที่เหลือเศษจากการประกอบที่จะเป็นโทษต่อร่างกาย วิธี
การที่เกี่ยวกับการให้แสงสว่างในโรงงาน และวิธีการอื่น ๆ
เพื่อการอนามัยของบุคคล

(๓) กำหนดคุณสมบัติผู้ควบคุมหรือผู้ใช้เครื่องจักรและ
วิธีการอื่นเพื่อความปลอดภัยของบุคคล

(๔) กำหนดการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
แล้วให้ ใช้อย่างกับได้

มาตรา ๒๓ ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่ให้มี
พระราชกฤษฎีกาให้ ใช่ว่าพระราชบัญญัตินี้บังคับแก่โรงงานชนิด

เล่ม ๕๖ หน้า ๑๕๐๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๘๒

ใดในท้องที่ใด ให้เจ้าของโรงงานชนิดนั้น ซึ่งตั้งอยู่ก่อน
แล้วในท้องที่นั้น รายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามเงื่อนไข
ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงเพื่อขึ้นทะเบียนไว้

โรงงานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วตามความในวรรคก่อน ให้
ได้รับความยกเว้นไม่ต้องอยู่ในบังคับ แห่งพระราชบัญญัตินี้มี
กำหนดสองปี นับแต่วันที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราช
บัญญัตินี้บังคับแก่โรงงานนั้นในท้องที่นั้น

เจ้าของโรงงานใดมิได้ปฏิบัติตามความในวรรคแรก และ
คงดำเนินงานต่อไปให้ถือว่าเจ้าของโรงงานนั้นเปิดดำเนินงาน
โดยมิได้รับหนังสืออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความใน
มาตรา ๘ และในกรณีเช่นนี้ให้นำมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี